

Foto: THOMAS ANDREASSEN, VG

TROND VIKEN

KRIMINELT ANNERLEDES

en norsk veileder i svensk kriminaljournalistikk

Forord

Er denne veilederen nødvendig, da?

Trenger norske journalister virkelig hjelp når de skal jobbe med krim i vårt nærmeste naboland? Svaret på det spørsmålet var rungende ja, både for undertegnede og Studiepermisjonsordningen (STUP), som ga meg støtte til prosjektet. Dersom du tar deg tid til dette heftet reduserer du sjansene for å trække feil når du en sjelden gang jobber med krim i nabolandet.

Veilederen er ment som et lærehefte for norske journalister som vil vite hvordan svenskene gjør det. Da vil du oppdage at mye slett ikke er som hjemme, spesielt ikke for journalister. Veilederen er også egnet som et referansehefte for oppslag når du står til knærne i en stygg kriminalsak i Sverige.

Heftet har en praktisk tilnærming, med juridiske innføringer, ordlister, telefonlister og nyttige tips om hvordan krim-Sverige er organisert. Veilederen skal gjøre det enkelt for deg å finne ut at målsägandebitråde betyr bistandsadvokat, og at *sannolika skäl* betyr skjellig grunn, mens *skäligen mistenkt* betyr noe annet.

Takk til alle dere som har bidratt med intelligente innspill.

Stockholm/Göteborg/Saigon, august 2004.

Trond Viken

Sverige: Kriminelt annerledes

FORORD	3
DE VANLIGSTE NORSKE PRESSETABBENE	6
SLIK ER KRIM-SVERIGE ORGANISERT	7
POLISEN (POLITIET)	7
<i>Gradsinndelinger</i>	7
ÅKLAGARMYNDIGHETEN (PÅTALEMYNDIGHETEN)	9
<i>Internationella åklagarkammaren</i>	9
DOMSTOLENE	10
<i>Högsta domstolen</i>	10
<i>Hovrättene</i>	10
<i>Tingsrättene</i>	11
Gangen i en straffesak i tingsretten	11
Skyldig, men ikke dømt	13
HVA GJØR DU NÅR DET SMELLER?	14
DERSOM POLISEN BORTVISER DEG FRA ET ÅSTED	15
KRIMINALITET PÅ SJØEN.....	16
JUSSEN – OG ALLE DE RARE ORDENE	17
GRIPEN, ANHÅLLEN, HÅKTAD – REGLER OG FRISTER	17
<i>Mistankegrader</i>	19
<i>Hva må til for å bli varetektsfengslet?</i>	20
OM Å VÆRE ETTERLYST I SVERIGE	21
OM DRÅP OG MORD (NEI, IKKE DET SAMME...).....	21
OM UTLEVERING TIL NORGE	22
OM Å FENGSELE BARN	24
OM SEXUALBROTT – NOEN SVENSK BEGREP	25
<i>Våldtäkt (voldtekt)</i>	25
<i>Samlag (samleie)</i>	25
<i>Sexuelt omgänge (seksuell omgang)</i>	25
<i>Sexuelt ofredande (handling/trakassering)</i>	25
<i>Sexuelt utnyttjande av underårig</i>	26
FOTOBESTEMMELSER	26
FOTOFORBUD I RETTSSALEN	26
”SNIKFOTO” GJENNOM DØRÅPNINGEN	27

FOTO AV TILTALTE TIL/FRA RETTEN	27
ANDRE FOTOFORBUD.....	28
KRIM-OFFENTLIGHET (OG HEMMELIGHOLD).....	28
ÅTAL (TILTALE).....	28
FÖRUNDESRÖKNINGSPROTOKOLLEN	29
OFFENTLIGHET I DOMSTOLEN.....	30
<i>Lyddopptak fra rettsforhandlingene.....</i>	<i>30</i>
DU MÅ BETALE FOR DOKUMENTER	31
IKKE OFFENTLIG LENGER – SEKRETESSLAGEN.....	31
HVEM SKAL DU KLAGE TIL – OG SLIK KLAGER DU	32
PERSONRESEARCH PÅ SVENSK	33
NÅR NOEN HAR HEMMELIG TELEFONNUMMER.....	35
VÆR VARSOM – PÅ SVENSK	35
PRESSENS OPINIONSNÅMND (PON).....	35
SVENSK PRESSES ETISKE RETNINGSLINJER.....	36
KRIMINELLE ORDLISTER.....	39
SVENSK – NORSK	39
NORSK – SVENSK	43
LOVTEKSTER – FRA BROTTSBALKEN	48
TELEFONLISTER.....	51
DIV. NYTTIGE NUMMER.....	51
POLITIET.....	51
<i>Politidistriktene/stasjonene.....</i>	<i>51</i>
<i>Politiets pressekontakter.....</i>	<i>52</i>
DOMSTOLENE.....	54
BIBLIOGRAFI.....	65
NOEN INTERNETT-LENKER	66
STIKKORDSREGISTER.....	66

De vanligste norske pressetablene

Her er noen av de vanligste tabbene som norske journalister gjør i svenske krim saker:

- ”Skäligen mistenkt” blir forvekslet med ”skjellig grunn til misstanke”.
- En polisinspektör (= som regel politibetjent) blir omtalt som politiinspektør, eller polisassistent (= politibetjent) blir omtalt som assistent.
- Journalisten glemmer eller vet ikke at hun skal begjære hele förundsökningsprotokollen utlevert, fordi pressen ikke er vant med å få etterforskningsdokumenter i Norge.
- En som er kjent skyldig (men ikke er domfelt) blir omtalt som dømt/domfelt.
- En som er siktet blir bare omtalt som mistenkt.
- En rettslig prøvning blir omtalt som et fengslingsmøte.
- Fotograf eller journalist fotograferer forsvarer eller aktor inne i rettssalen (slik vi pleier å gjøre i Norge).
- Pressen går inn i rettssalen før rettens medlemmer er på plass, og dermed før tilhørerne blir kalt inn.
- Fotograf eller journalist glemmer å fotografere tiltalte til/fra retten, fordi det er forbudt i Norge...
- Journalisten glemmer eller skjønner ikke forskjell på det svenske juridiske skillet mellom mord og drap.
- Pressen glemmer at svenske domstoler har jouttjeneste, og går glipp av fengslingsmøter som skjer i helgen.
- En som bare er etterlyst blir omtalt som pågrepet (anhållen i sin frånvaro = anholdt in absentia/siktet og etterlyst).
- Journalister krangler om ordningen med å betale for offentlige dokumenter, fordi det ikke er vanlig i Norge.

Slik er krim-Sverige organisert

Polisen (politiet)

Polisen i Sverige opererer i stor grad på samme måte som i Norge. Husk at alle operative politifolk alltid er bevæpnet i Sverige.

Gradsinndelingene er litt forvirrende og er ikke så enkle å oversette direkte til norsk, men her er en oversikt:

Gradsinndelinger

Sverige	Tilsvarende i Norge	Mrk. om S.
Polisassistent	Politihøgskolestudent	I praksis/ vikariat eller sommerjobb
Polisbetjent	Politibetjent 1 Politibetjent 2 Politibetjent 3	Nyutdannede
Polisinspektör	Politibetjent 3 (ikke ledere) Politiførstebetjent (ledere)	Inre befäl er ofte insp. (og de fleste med >10 år ansien)
Kommisarie	Politiførstebetjent, Politioverbetjent	Lederstilling
Intendant	Politiinspektör, Politiadvokat	Som regel jurister, men ikke alltid.
Polissekreterare		

Et länspolisdistrikt er delt inn i flere politiområder. De overliggende länspolisdistriktene er delt i to hoveddeler 1) länsordningspolisen og 2) länskriminalpolisen.

Länsordningspolisen er vanligvis delt inn slik:

- Länskommunikasjonssentral (se avsittet Når det smeller)
- Inngripandeenheten
- Hundförarpolisen
- Trafikpolisen (tilsv regional UP)
- Sjöpolisen (der det er relevant)
- Rytteriet (der det er relevant)
- Gränspolisen (der det er relevant)

Länskriminalpolisdelen er igjen delt inn slik:

- Spaningsroteln (rotel = avdeling)
- Utredningsroteln (etterforskningsavd)
- Cityroteln (Jobber med storby- og gjengkrim)
- Narkotikarotel
- Tekniska roteln
- Kriminalunderrettelserotel (jobber med KUT-registrene og mot tyngre kriminelle).

Etter omorganiseringen i Sverige har vært län sitt distrikt. Hvert politidistrikt er som sagt igjen delt inn i politiområder, som ofte har navn etter den gamle länsinndelingen i Sverige. Polisen i Västra Götaland er for eksempel delt inn i tre politiområder. Hvert politiområde har igjen mange politistasjoner.

Politiet har egne informasjonsmedarbeidere, der minst en av dem i hvert politidistrikt er politiutdannet. Vær obs på at selv om informasjonsfolkene er godt innsatt i sakene, følger de etterforskernes informasjonsstrategi. Det hender rett som det er at de bare forteller halve sannheten, eller svarer diffust. De ljuger riktig nok ikke, og dersom du har konkrete, gode spørsmål, hjelper de deg som regel godt på vei. Det er også vanlig at infofolkene oppgir mobilnumre og direktenumre til åklagaren.

Åklagarmyndigheten (påtalemyndigheten)

Skillet mellom politi/påtalemyndighet er tydeligere i Sverige, enn i Norge. Det finnes ingen politijurister med påtalekompetanse ved politistasjonene i Sverige. Påtalemyndigheten og politiet er heller aldri samlokalisert i politihuset. Dermed blir det – i alle fall i teorien – lettere å skille mellom etterforskerrollen og påtalerollen, enn i Norge.

Etterforskningslederen er alltid en åklagare, enten en kammaråklagare (tilsvarer statsadvokat), eller chefsåklagare (lederen for hvert lokale åklagarkammare). I spesielt store saker er det vanlig at åklagaren låner kontor på politihuset under etterforskningsfasen, men dette hører til unntakene.

Internationella åklagarkammaren

Hvert store åklagarkammare har en avdeling som heter internationella åklagarkammaren. Dette er en enhet som håndterer alle saker med organisert kriminalitet, og kriminalitet som går over landegrensene.

Saker der nordmenn er innblandet, sorterer dermed ofte under denne avdelingen. Mange slike saker havner hos

internationella åklagarkammaren i Göteborg. Det er som regel alltid chefsåklagaren som formelt er etterforskningsleder i slike saker, selv om det er en kammaråklagare som møter i retten for vedkommende.

Domstolene

Högsta domstolen

Högsta domstolen (HD) tilsvarende vår høyesterett, men behandler bare 0,5 prosent av straffesakene som ankes hit. Behandler bare saker som kan få betydning som prejudikat (rettledende for hvordan tilsvarende saker skal behandles i fremtiden). Riksåklagaren (riksadvokaten) og Justitieombudsmannen (se egent avsnitt) har direkte myndighet til å fremme saker for HD. Alle andre saker må få prøvningstillstand fra HD (tilsvarende å bli silet gjennom høyesteretts kjæremålsutvalg i Norge).

HD består av minst 14 justitieråd (høyesterettsdommere). Justitierådene blir utnevnt av regjeringen. Når en sak skal prøves, deltar fem eller seks justitieråd. Spesielt prinsipielle saker behandles av samtlige justitierådene i plenum, eller i såkalt lite plenum (ni justitieråd).

Hovrättene

Hovrättene tilsvarende våre lagmansretter og holder til i Stockholm (Svea), Malmö (Skåne och Blekinge), Göteborg (Vest-Sverige), Sundsvall (Nedre Norrland) og Umeå (Øvre Norrland). Sjefen for hovrätten kalles hovrättspresident. En hovrätt er inndelt i to eller flere avdelinger, som hver ledes av en hovrättslagman.

Hovrätten behandlar saker med som regel tre ledamöter (fagdommere), samt tre nämndemän (legdommere).

Tingsrättene

Tingsrettene teller (i 2004) 72, og er fordelt over hele Sverige. Antallet reduseres imidlertid fortløpende. Under en hovedforhandling i straffesak er retten sammensatt av en ordförande (fagdommer, tilsvarer administrator i Norge), og tre nämndemän (tilsvarer våre to legdommere). Det spesielle i Sverige er imidlertid at samtlige nämndemän er medlemmer av politiske partier. Dermed har Sverige politikerdommere i flertall i alle rettssaker. Utvalget det trekkes fra er proporsjonalt med sammensetningen i kommunestyret i den aktuelle kommunen.

Vedkommende som eventuelt er fornærmet i en straffesak (for eksempel den som er slått, eller den etterlatte til en som er drept) kalles i Sverige målsägande. Bistandsadvokat kalles målsägendabitrede, og blir som i Norge offentlig oppnevnt i alvorlige straffesaker.

Gangen i en straffesak i tingsretten

NB! Se også eget stort kapittel om jussen og begrepene. Dette kapitlet tar bare for seg gangen i forhandlingene!

Generelt går en straffesak mye raskere i Sverige, enn i Norge. Det er mye mindre indirekte prosedyre fra partene underveis i saken, samt mindre krysseksaminering av vitner. Det er ikke uvanlig at en drapssak med mange vitner er over på tre-fire dager.

Når du skal i retten i Sverige må du huske på at du ikke har adgang til rettssalen før målet (saken) blir ropt opp over høyttaleranlegget. Da er allerede rettens medlemmer og den tiltalte (dersom vedkommende sitter häktad) på plass inne i salen. Dersom den tiltalte ikke sitter häktad, kommer hun inn i rettssalen sammen med advokaten og tilhørerne.

Slik er gangen i en straffesak (hentet fra domstolsverket):

Ordföranden kontrollerar att alla som kallats till rättegången också har kommit dit.

Åklagaren yrkar att tingsrätten skall döma den tilltalade för det eller de brott som åklagaren anser att han är skyldig till. Åklagaren eller målsäganden kan också yrka skadestånd av den tilltalade.

Den tilltalade tillfrågas om han erkänner eller förnekar att han begått brottet. Han får också frågan om han går med på att betala skadestånd, ifall det har begärts.

Åklagaren redogör för brottet, dvs. för hur han anser att det har gått till. Samtidigt brukar åklagaren gå igenom de bevis som finns.

Målsäganden (den som har blitt utsatt for en forbrytelse, den fornærmede) får berätta om vad som hänt och svara på frågor.

Den tilltalade får berätta vad han anser har hänt och svara på frågor.

Om det finns vittnen får de lämna sina berättelser, en i taget. Efter det att allt som rör brottet har behandlats går man igenom den tilltalades personliga förhållanden. Om det har gjorts särskilda utredningar om de personliga förhållandena går man också igenom dessa. Samtidigt får den tilltalade berätta om sina inkomster och skulder.

Om föräldrar eller andra som känner den tilltalade väl är närvarande kan de få tillfälle att berätta mer om de personliga förhållandena.

Sist i rättegången gör åklagaren och den tilltalade (eller försvararen om sådan finns) var för sig en sammanfattning av vad de anser har kommit fram under rättegången om brottet och vilken påföljd (straff) de anser är lämplig (proseddyre).

Skyldig, men ikke dømt

Dersom tingsretten etter prosedyrene har dannet seg en klar oppfatning av skyldspørsmålet, er det vanlig at den tiltalte blir kjent skyldig/frifunnet nesten umiddelbart (etter en times tid eller to). Dom og straffutmåling kommer imidlertid først etter en uke, eller enda lenger dersom tiltalte ikke sitter i varetekt. Dersom retten er i tvil, blir også skyldspørsmålet besvart i dommen (slik vi har det i Norge).

Denne praksisen gjør at det blir feil å skrive at skurken ”er dømt” selv om han er kjent skyldig. Han er ikke domfelt før dommen foreligger.

Retten har plikt til å sette fri tiltalte umiddelbart dersom den ser at vedkommende åpenbart vil bli frifunnet i den kommende rettsavgjørelsen. Dette kan gi en god indikasjon på utfallet, selv om skyldspørsmålet formelt ikke er avklart.

I denne fasen er det også vanlig å sette i gang personundersøkelser og psykiatriske undersøkelser for å se om tiltalte er frisk nok til å sone i fengsel. Disse kan begjæres av alle parter (aktor, forsvarer, domstolen), og kan begjæres både før, under og etter hovedforhandlingen.

Personundersøkelse er det kriminalvården som står for, og gir retten et innblikk i hvordan den tiltalte lever/har det. De psykiatriske undersøkelsene er delt inn i 1) liten sinnesundersøkning og 2) stor sinnesundersøkning. Stor undersøkelse kreves for at noen kan kunne dømmes til psykiatrisk vård. De store undersøkelsene tar tre-fire uker og utføres kun fire steder i landet, av spesialteam underlagt Rettsmedisinalverket.

Hva gjør du når det smeller?

Når det skjer hendelser av interesse ringer du sentralbordet i det respektive politidistriktet og spør etter inre befäl (eller vakthavande befäl) ved den aktuelle politistasjonen. Dette er den enkleste (og politiets anbefalte) vei for journalister.

Dersom du har problemer med å komme frem der, kan du (fra det samme sentralbordet) be om å få snakke med noen på den respektive Länskommunikasjonscentralen (LKC). Men merk at presset mot LKC ofte er stort og at de ikke alltid er i stand til å bistå journalister. LKC er ofte rett adresse dersom du trenger informasjon om natten, eller har behov for oversikt over hva som har skjedd det siste døgnet. LKC er underlagt den enkelte länsordningspolisen.

Ved svært store hendelser tar politidistriktets infoavdeling over informasjonsansvaret ganske umiddelbart. Infofolkene er sammensatt av både politifolk og informasjonsfolk/x-journalister. Se egen direktetelefonliste bakerst i denne veilederen for mer informasjon. Se også internettsiden <http://www.polisen.se> for oppdatert informasjon og mulighet

for å abonnere på polisens pressemeldinger per E-mail i saker du overraker spesielt.

Husk også at sykehusene har egne informasjonsfolk som i regelen er svært hjelpsomme ved ulykker. De formidler gjerne også intervjuforespørsler med pasienter eller aktuelle leger. Min erfaring er at svenskene er mye flinkere og langt mer profesjonelle på dette området, enn her hjemme.

Hver dag legger de respektive politidistriktene ut en redigert presselogg over siste døgnets hendelser. Denne finner du lenket under <http://www.polisen.se>

Dersom politen bortviser deg fra et åsted

Først av alt: Svenske myndigheter er svært opptatt av å sjekke pressekort, så sørg for at det er i orden! Det er pinlig å ikke slippe til på grunn av en slik bagatell.

I polislagen 1884:387 kap.13 står det at politen i Sverige kan innbringe hvem som helst (også journalister) dersom du ikke etterkommer pålegg om å fjerne deg. Politen trenger ikke gi noen begrunnelse, og det betyr ingenting at tjenestemannen *egentlig* ikke har rett til å nekte for eksempel fotografering. (Dette tilsvarer våre bestemmelser i politilovens § 8). Blir du bortvist uten grunn, kan på overklaga til overordnede i aktuelt distrikt, og i ettertid anmelde politimannen for tjenesteforsømmelse.

Andre bestemmelser som kan berøre deg som journalist, er rettegångsbalkens bestemmelser om at å avsperre åsted for å sikre bevis. Avsperringene kan i prinsippet være på flere kilometer i omkrets. Merk imidlertid at svenskene er proffe på mediehandtering, og at de ofte tillater poolordning med enkeltfotografer som får komme helt inn til åstedet.

Det er også vanlig at fotografer får slippe helt inn til et åsted, mens journalistene ikke gjør det. Dette er en akseptert ordning som sikrer mediene bildene de trenger, samtidig som det ikke blir for mange pressefolk der etterforskerne jobber.

Polislagens kap 24 som gir politen anledning til å bortvise / forby adgang til bestemte områder fordi den allmenne ordningen er störd/forstyrret. Det samme gjelder dersom det foreligger risiko for at det kan bli bråk på en eller annen måte. Bestemmelsen er imidlertid svært sjelden brukt mot pressefolk.

Kriminalitet på sjøen

Sverige har en helt annen organisering for håndtering av kriminalitet på sjøen, enn oss. Den svenske Kustbevakningen har utvidet myndighet innenfor disse områdene: Toll, politi, miljøkriminalitet, sjøfartsinspeksjon og fiskerikontroll.

Kustbevakningen griper med andre ord inn mot alt fra grisekjøring på sjøen, til feillastede vogntog på fergene. Det er med andre ord sjelden politiet blir blandet inn i kriminelle saker på sjøen, før det har gått litt tid.

Ordningen er opprettet for at samme båt/mannskap skal kunne gripe inn overfor alt kriminelt som foregår på sjøen. Dermed kan Kustbevakningens båter være gullgruver for journalister. De som jobber om bord på KBVs båter er svært hjelpelige, og kan ofte kontaktes direkte. Alle fergene har egne telefonnummer, som du enten kan få via polisens sentralbord eller via kustbevakningens internettside (se nedenfor). For mer om ordningen eller bestemmelser på sjøen, se også:

<http://www.sjofartsverket.se> (sjøfartsregler)

<http://www.kustbevakningen.se>

<http://www.tullverket.se>

<http://www.fiskeriverket.se>

Jussen – og alle de rare ordene

Gripen, anhållen, häktad – regler og frister

Polisen *griper*

Åklagarmyndigheten *anhåller*

Domstolen *häktar* (varetektsfengsler)

I Sverige kan en mistenkt sitte gripen i inntil seks timer før han/hun må bli avhørt av politiet (i svært spesielle tilfeller ytterligere seks timer, altså 6 + 6 timer). Under/etter avhøret må åklagarmyndigheten avgjøre om vedkommende skal anhållas, eller slippes fri.

Dersom åklagaren beslutter å anhålle, løper en frist på tre dager + dagen i dag, før vedkommende må bli *begjært* varetektsfengslet. Fristen blir regnet fra tidspunktet da personen ble *pågrepet*, og utløper av praktiske hensyn alltid klokken 12.00 den fjerde dagen.

En person som for eksempel blir gripen onsdag klokken 18.00 – og blir besluttet anhållad av åklagaren – må dermed begjæres fremstilt for varetektsfengsling senest lørdag klokken 12.00. Retten behandler slike fengslingsbegjæringer raskt: Som regel skjer fengslingsmøtet samme ettermiddag som begjæringen kommer inn, eller dagen etter. Som journalist kan det være frustrerende at det i enkelte tilfeller

kan gå bare et par timer fra begjæringen kommer inn til retten, til fengslingsmøtet finner sted.

Husk at domstolene i Sverige har jurtjeneste. De tar dermed ikke helgefri som i Norge. Fristene er dermed absolutte, uavhengig av helge/helligdager. Her bommer mange journalister, som tar det for gitt at svenskene gjør det som hjemme.

Der domstolsbygningene er plassert andre steder enn politihuset/håktet, er det vanlig at domstolen disponerer en egen rettssal i politihuset eller i tilknytning til håktet. De samme reglene for offentlighet gjelder her (se eget avsnitt), men antallet tilhørerplasser er ofte svært begrenset. Selv saker av stor offentlig interesse går som hovedregel i disse små salene, selv om flere titalls journalister ikke får plass.

Mistankegrader

Begrepet ”siktet” eksisterer ikke på svensk. I Sverige er man isteden mistenkt i flere grader – helt frem til det blir tatt ut tiltale (åtal) mot vedkommende.

Dersom du er mistenkt i Norge, driver politiet etterforskning rettet mot deg, men det er ennå ikke tatt i bruk tvangsmidler mot deg eller ditt. I Norge er det også slik at fra det tidspunkt du blir pågrepet eller politiet ransaker huset ditt, er du siktet. I Sverige brukes ordet mistenkt hele veien, og jussen graderer isteden mistankegraden slik:

Anledning anta att brott förövas	-> Tilsv å være mistenkt, ingen tvangsmidler er tatt i bruk.
Skäligen mistenkt for brott	-> Tilsv (nesten) å være siktet, men svært lav mistankegrad holder. Indisier er mer enn nok.
Sannolika skäl-mistenkt for brott	-> Tilsvarer skjellig grunn til mistanke (> 50 % sannsynlig skyldig).

Merk at ”skäligen mistanke” IKKE tilsvarer ”skjellig grunn til mistanke”, som vi bruker i Norge. Derimot tilsvarer ”sannolika skäl” den norske formuleringen ”skjellig grunn”.

Dersom du for eksempel omtaler en som er varetektsfengslet i Sverige som ”mistenkt”, blir den norske oppfattelsen feil, selv om det formuleres slik på svensk. For oss er vedkommende siktet, selv om begrepet altså ikke eksisterer på svensk.

Hva må til for å bli varetektsfengslet?

Det må foreligge minimum skäligen mistanke (vanligvis sannolika skäl) för att brott förövas, før noen kan varetektsfengsles. I tillegg må minst ett av følgende tre vilkår være til stede (häktningsskäl):

Recidivfara (gjentakelsefare)

Flyktfara (unndragelsefare)

Kollusionsfara, el. fara för att undaröja bevis (bevisforspillelsesfare). Begrepene betyr i praksis det samme.

Domstolen varetektsfengsler i utgangspunktet bare i saker med strafferamme på over ett års fengsel.

Retten bestemmer under fengslingsmøtet når det senest skal reises tiltale. Denne fristen settes normalt til to uker, men kan forlenges mange ganger annenhver uke. Hensikten med denne bestemmelsen er å tvinge åklagaren til å redegjøre for retten hvordan etterforskningen går. Fristene er regulert i Rettegångsbalken kap 24, § 18.

I visse tilfeller kan du bli varetektsfengslet til tross for at du bare er skäligen mistenkt for brott, men da som regel kun for en uke. Dermed skal det mindre til i Sverige enn i Norge, før du blir varetektsfengslet. Ved neste fengslingsmøte må mistankegraden imidlertid være øket til sannolika skäl, ellers må siktede slippes.

I RB 24:1 2 st finnes en regel om obligatorisk häktning, som blant annet gjelder i særskilt alvorlige saker som voldtekt og drap.

Om å være etterlyst i Sverige

Dersom du blir etterlyst av *åklagarmyndigheten*, heter det å være "anhållen i sin frånvaro" (anholdt in absentia/anholdt i sitt fravær). Dersom det er mistanke om at vedkommende befinner seg i et annet land, kan isteden *domstolen* beslutte at noen blir "häktad i sin frånvaro" (varetektsfengslet in absentia). Det siste åpner for internasjonal etterlysning gjennom Interpol. I noen tilfeller erstattes ordet "frånvaro" med "utevaro", som altså betyr det samme.

Den beste norske betegnelsen av begge former, er "*etterlyst og siktet*".

Om dråp og mord (nei, ikke det samme...)

Lovbud: Brottbalken 2 kap § 1 + 2

I svensk jus skilles det mellom dråp (§ 2) og mord (§ 1).

Dråp benyttes i straffebestemmelser delvis om uaktsomt (sjelden) og delvis forsettlig drap, mens begrepet mord dreier seg om delvis forsettlig og alltid overlagt drap. I loven betraktes dråp som mindre alvorlig, med en øvre strafferammen på 10 års fengsel. Mord har nedre strafferamme på 10 års fengsel, men gir ofte livstids fengsel.

NB begrepet livstids fengsler svært misvisende. I praksis innebærer det soning i 12-18 år. Etter rundt 10 års soning av en livstidsdom, søker den innsatte Regeringen (justitieministeren) om en form for benådning. Da blir dommen i regelen omgjort til en tidsbestemt dom i intervallet 12-18 år.

Sterkt forenklet kan vi si at det i henhold til svensk jus foreligger dråp dersom utenforstående kan ha en viss

forståelse for handlingen, selv om domstolen ikke kan akseptere den. Her faller ofte affektdrap inn.

Det er ikke lenger avgjørende for rubriceringen (hvilket lovbud som passer for forbrytelsen) hvorvidt drapet/mordet har vært planlagt eller ei. Drap begått i affekt kan dermed rubriceres som både dråp og mord, avhengig av omstendighetene. Overlagt drap er alltid mord i Sverige.

Det blir begått rundt 120 dråp og mord i Sverige hvert år.

Bildrap og mange andre uaktsomme drap bedømmes i regelen etter BrB 3 kap § 7, för ”vållande til annans död” (se lovttekster i eget kapittel).

Om utlevering til Norge

Reglene for utlevering av siktede til Norge fra Sverige er regulert i loven 1959:254 ”Om utlemning för brott til Danmark, Finland, Island og Norge”, samt loven 2000:562 ”Om internasjonell rettslig hjelp i brottmål”.

Dette er en egen nordisk konvensjon, som gir tilnærmet felles regler for Sverige og Norge mht utlevering. Alle EU-land har egne, felles regler, så utleveringsbestemmelsene mellom Norge/Sverige er rester etter den gamle nordiske avtalen. De rettslige prosessene er spesielle, og inneholder mange journalistiske snubletråder. Her settes de ordinære fristene til side og andre bestemmelser overtar.

Dersom en person blir pågrepet i Sverige, for et lovbrudd begått i Norge, kan han i teorien sitte anhållen i inntil to uker før han fremstilles for varetektsfengsling. Men: Den siktede har i denne perioden krav på å få prøvd anhållandebeslutet (pågrepelsesbeslutningen) for retten. Her tar ikke retten stilling til hvorvidt det foreligger kvalifisert mistanke, men

viser til at norsk politi mener at det gjør det. Retten vurderer om den siktede skal sitte anholdt, eller om han kan vente på den kommende utleveringsprosessen i det fri. Merk at dette IKKE er et fengslingsmøte, og at siktede på dette tidspunkt IKKE er fremstilt for varetektsfengsling.

Fra den dagen det foreligger en utleveringsbegjæring fra Norge, opphører toukers-regelen. I stedet løper en frist på fem dager før vedkommende må begjæres fremstilt for varetektsfengsling (regnes fra dagen utleveringsbegjæringen kommer). Under dette rettsmøtet, som nå kan kalles et fengslingsmøte, tar retten heller ikke stilling til bevisene for mistanke. Også her viser retten til at en norsk domstol mener det foreligger tilstrekkelig mistanke. Det er vanlig at siktede som er begjært utlevert til Norge, blir varetektsfengslet til utlevering eventuelt finner sted.

En utleveringsbegjæring blir behandlet av den lokale chefsåklagaren, som innstiller til riksåklagaren (riksadvokaten).

Dersom siktede motsetter seg utlevering, må saken også behandles av regeringen (justitieministeren). Vanligvis tar hele behandlingen, inkl regjeringens behandling, en til tre uker.

For at noen skal kunne bli begjært utlevert til Norge må for øvrig en norsk domstol enten ha 1) bekreftet pågripelsesbegjæringen, *eller* 2) ha holdt et fengslingsmøte.

Uavhengig av hvilken modell som velges, omtales dette i Sverige som at vedkommende har blitt ”häktad i sin utevaro/frånvaro”. Merk at dette gjelder uansett om det har foregått et fengslingsmøte eller ikke.

Om å fengsle barn

Den kriminelle lavalder i Sverige er 15 år. Det er imidlertid egne bestemmelser som regulerer fengselsstraff mot barn/unge helt opp til de blir 21 år.

Det er uvanlig å fengsle barn under 18 år. Selv ungdom i alderen 18-21 er sjeldnere å se bak murene enn i for eksempel Norge.

Om seksualbrott – noen svenske begrep

Våldtäkt (voldtekt)

Lovbud: Brottbalken 6 kap § 1

Voldtekt dømmes i Sverige til fengsel i minst to år, og maksimum seks år. Ved grov voldtekt er strafferammen minimum fire års fengsel og maksimum ti års fengsel. Det stilles ikke krav til at overgrepet omfatter samleie i juridisk forstand (se neste avsnitt).

Samlag (samleie)

Samleie i juridisk forstand omfatter bare seksuell omgang mellom personer av motsatt kjønn. Mannens kjønnsorgan trenger imidlertid ikke å føres inn i kvinnen for at det skal være samleie, det er nok at blottede kjønnsorganer berører hverandre.

Sexuellt umgänge (seksuell omgang)

Lovbud: Brottbalken 6 kap § 2

Sexuellt umgänge er et mye mer omfattende begrep enn samlag og omfatter analsex, oralsex, berøring av en annens kjønnsorganer, innføring av gjenstander eller fingre i skjede/anus. Her faller også sex mellom to eller flere personer av samme kjønn inn. Juridisk beskrives sexuellt umgänge som sexuellt tvång. Strafferammen er fengselstraff i inntil to år. Ved grov sexuellt tvång er strafferammen 6 mnd til fire års fengsel.

Sexuellt ofredande (handling/trakassering)

Sexuellt ofredande omfatter flyktig berøring av andres kjønnsorganer, blotting/onanering under påsyn av andre, SMS-sex, sex-telefoner og annen sex-trakassering,

Sexuelt utnyttjande av underårig

Lovbud: Brottsbalken 6 kap § 4

Seksuell omgang med avkom under 18 år eller andre under 18 år som du har tilsyn for, samt all seksuell utnyttelse av barn under 15 år. Strafferamme fengsel i inntil fire år. Ved grovt seksuelt utnyttjande (lav alder eller grovt overgrep) er strafferammen to til åtte års fengsel.

Andre bestemmelser

BrB 6 kap § 3 (Sexuelt utnyttjande):

Skaffe seg seksuell omgang gjennom å misbruke stilling/avhengighetsforhold/misbruk av psykisk syke/personer i hjelpeløs tilstand.

BrB 6 kap § 6: Seksuell omgang med egne barn eller deres avkom (incest).

BrB 6 kap § 7: Sexuelt bröring av barn under hhv 15 og 18 år

BrB 6 kap § 10: Forførelse av ungdom under 18 år

Fotobestemmelser

Fotoforbud i rettssalen

Det er et absolutt forbud mot å fotografere i svenske rettssaler. Bestemmelsen er regulert i Rettegångsbalkens kapittel 5 - § 9, der det står: ”Fotografi får inte tas i rettssalen”. Det er med andre ord også forbud mot å fotografere advokater, aktor og dommer, så lenge det skjer innenfor rettssalens fire vegger. Det har heller ingen betydning om retten er satt eller ei: Så lenge du befinner deg i rettssalen er det absolutt fotoforbud.

Forbudet gjelder i utgangspunktet også under befarings utenfor rettssalen (syneforetning), men her har rettens formann anledning til å gi tillatelse til fotografering.

Et stridsspørsmål er om det er tillatt å avfotografere TV-skjermer, som overfører forhandlingene til egne presserom, under store rettssaker. Her er ikke partene enige, men domstolene mener dette er forbudt dersom ikke forhandlingene blir kringkastet offentlig.

”Snikfoto” gjennom døråpningen

Ettersom dørene for publikum ikke åpnes før alle partene er på plass, kan det oppstå en fotomulighet gjennom døren, dersom tiltalte er synlig plassert i forhold til døråpningen. Ved å fotografere fra utsiden av rettssalen og inn, bryter du i prinsippet ingen bestemmelser. Mange dommere velger imidlertid å sperre av/skjerme området rundt døren for fotografer. Dette skjer først og fremst i store saker med stor offentlig interesse.

Det hender også at den tiltalte blir hentet inn først etter at tilhørerne er inne i salen, og døren er låst til gangen. Hensikten er å hindre fotografering utenfra. Flere svenske dommere jeg har snakket med, bekrefter motvillig at det nok er tillatt å fotografere fra utsiden av rettssalen og inn.

Foto av tiltalte til/fra retten

Det ikke finnes noen bestemmelse om forbud mot å fotografere den tiltalte (til og fra retten), slik vi har i Norge. Her ligger med andre ord en mulighet til å ta bilder vi aldri ser fra norske rettsmøter. I mange rettsbygninger blir den tiltalte ført inn til rettssalen gjennom offentlig tilgjengelige lokaler. I en del moderne domstoler blir imidlertid den

tiltalte ført inn gjennom en egen ”bakter” til rettssalene som gjør fotografering vanskelig/umulig.

Andre fotoforbud

I tillegg til inne i en rettssal, er det kun enkelte militære (og sivile) skyddsobjekt du ikke har lov til å fotografere. Dette er i praksis de samme bestemmelsene som i Norge.

Som i Norge kan med andre ord ingen nekte deg å fotografere noe som helst eller noen. Begrensningene ligger i Sverige, som i Norge, i hva du kan publisere.

Krim-offentlighet (og hemmelighold)

Det som kjennetegner krim-offentligheten i Sverige, er at lekkasjene til pressen er sjeldnere enn i Norge under etterforskningsfasen. Dette skyldes delvis et strengt straffeansvar dersom partene bryter yppandeforbudet retten har ilagt dem, men også at alle etterforskningsdokumentene (se eget avsnitt om förundersökningsprotokollen) blir offentlige fra det tidspunkt tiltalebeslutningen er tatt ut.

Yppandeförbud innebærer at partene ikke får snakke om saken i det hele tatt. Det er viktig å merke seg at siktelsen og siktedes innstilling til den (erkjenner/erkjenner ikke), ikke omfattes av yppandeförbudet.

Åtal (tiltale)

I Sverige er det vanlig at åtalen er delt i to: En primær/prinsipal og en sekundær del. Primærdelen i en overlagt drapssak kan for eksempel være mord, mens det sekundære – alternative – tiltalepunktet kan være dråp. Dette er gjort fordi det ikke er så vanlig at retten endrer

rubriceringen selv. Derfor foreligger det ofte et alternativt lovbud som retten kan forholde seg til, dersom primærtiltalepunktet ikke er tilstrekkelig bevist.

Hovedforhandling i tingsretten må starte senest en uke etter at det er tatt ut tiltale. Dette innebærer at åklagaren ofte bestiller tid i retten til forhandlingene, lenge før tiltalen kommer. Det kan dermed være lurt å sjekke med den aktuelle domstolen, for å få en indikasjon på når tiltalen (se neste avsnitt) vil komme. Tiltalen og förundersökningsprotokollen får du (kjøpt) kopi av ved å henvende deg til domstolen.

Förundersökningsprotokollen

Fra samme tidspunkt som det er tatt ut tiltale i en straffesak, er alle etterforskningsdokumentene som blir lagt frem i retten, offentlige. Det eneste unntaket er vanligvis legejournaler og psykiatriske undersøkelser. Denne samlingen dokumenter heter «förundersökningsprotokoll», og inneholder alle avhør, obduksjonsrapport, fotomappe rapporter og alle bevis som blir lagt frem for retten i den aktuelle straffesaken. Alle kan gjøre en ”begäran om att få ut en allmen handling”, som det heter på svensk (begjære dokumentinnsyn). Husk også å be om alle offentlige vedlegg. Her kan for eksempel viktige dokumenter som fotomappe og tilleggsdokumenter som har kommet inn senere, befinne seg.

Du bestiller förundersökningsprotokollen fra domstolen som skal behandle saken. Bestill gjerne på forhånd, så lager de et kopisett til deg som ligger klart. Domstolen sender gjerne dokumentene i posten, men faxer sjelden store mengder dokumenter. Vær derfor forberedt på at du må kjøre og hente papirene selv, dersom du vil ha tilgang til dem samme dag.

Offentlighet i domstolen

Svenske domstolsforhandlinger er offentlige. Det innebærer som i Norge at allmennheten og mediene har rett til å være til stede under rettsmøtene. Dette offentlighetsprinsippet er regulert i Rettegångsbalken 5 kap, § 1. Begrensninger åpner for at noen forhandlinger, eller deler av den, kan holdes for lukkede dører. Dette er regulert i Sekretesslagen (se eget avsnitt).

Rettsens administrator - dommeren - har mer makt i Sverige, enn i Norge. Jeg har blant annet vært med på at en svensk dommer plukket ut hvilke journalister han ville ha med i salen, fordi det var begrenset antall tilhørerplasser. Dette er det, ifølge domstolsverket og Justitieombudsmannen (se eget avsnitt), ikke noe å gjøre med. Dommeren er suveren, og det er ikke mulig å klage på/gjøre noe med slik oppførsel, utover å appellere til dommerens sunne fornuft.

Lydopptak fra rettsforhandlingene

Det er opp til rettsens administrator (ordförande) å avgjøre hvorvidt du får ha med deg din egen båndopptaker under hovedhforhandlingene. Det er altså forbudt å gjøre opptak i skjul.

Dersom administrator nekter pressen å gjøre egne opptak, er det imidlertid alltid følgende utvei: Alle avhør i retten blir tatt opp på bånd av domstolen Disse båndene kan du begjære kopier av, på slutten av hver dag under forhandlingene. Kopiene koster rundt 100 kr per bånd. De eneste avhørene du ikke får kopier av, er stort sett sekretessbelagda avhør i sedelighetssaker. Det aller meste er imidlertid offentlig, og kan altså begjæres kopiert underveis i forhandlingene (saken trenger altså ikke være avsluttet).

Du må betale for dokumenter

Vær obs på at det koster penger å få kopier av mer enn ni sider dokumenter i Sverige. Dette gjelder alle offentlig tilgjengelige dokumenter. Dette koster det (per 2004):

1-9 sider: Gratis

10 sider koster 50,- SEK

påfølgende sider koster 2,- SEK per stk.

Noen offentlige kontorer tar også betalt for porto til Norge, og de fleste nekter å sende store mengder dokumenter på telefaks.

I enkelte saker med stor medieinteresse har påtalemyndigheten gjort förundersökningsprotokollen tilgjengelig elektronisk, ved å dele ut en CD-ROM plate til alle interesserte. Dette skjedde blant annet under saken etter diskotekbrannen i Göteborg.

Ikke offentlig lenger – sekretesslagen

Sekretesslagen regulerer hva som kan unndras offentlighet i dokumenter og i møter. For krimjournalister er loven mest aktuell i fengslingsmøter, hovedforhandlinger og til en viss grad når det gjelder dokumentoffentlighet. Hva som kan unndras offentlighet av förundsökningsprotokollen er også regulert her, men det er som sagt vanligvis bare legejournaler og psykiatriske undersøkelser. Når kjente personer blir drept hender det også at obduksjonsbilder og åstedsbilder av offeret blir unndratt offentlighet.

Loven har 16 kapitler. Det første beskriver hva som menes med sekretess. Kapittel 2-10 tar for seg sekretessbestemmelsene: Hvilken informasjon som kan

holdes hemmelig. Kapittel 11-13 tar for seg sekretess hos andre myndigheter (for eksempel regjeringen og domstolene). Kapittel 14 beskrives at myndighetsorganer har anledning til å bryte taushetsplikten som ellers gjelder for å hjelpe hverandre, blant annet i kriminalsaker. Kapittel 15 tar for seg postlisteføring og hemmeligstempling, mens kapittel 16 regulerer hvilke taushetsplikter som overstyrer ytringsfriheten.

Hvem skal du klage til – og slik klager du

Dersom du blir nektet innsyn i dokumenter du mener skal være offentlige, eller føler at politiet, påtalemyndigheten eller domstolene på noen som helst måte behandler deg kritikkverdig, kan du klage. Rettslige vedtak kan prøves for en høyere domstol, men de fleste sakene som er aktuelle for pressefolk, er administrative. Da er det Justitieombudsmannen (JO) som behandler klagen. Justitieombudsmannen er riksdagens kontrollorgan for offentlige virksomheter og de tjenestemenn som arbeider der.

Det finnes fire JO, en av dem er sjefsjustitieombudsmann, som er den som vurderer klager fra pressefolk knyttet til domstoler/påtalemyndigheten.

JO foretar imidlertid kun en såkalt etterhåndsgranskning, som innebærer at det ikke hjelper mye der og da, dersom du for eksempel ikke får være med under hovedforhandling i en straffesak. Behandlingstiden er opptil et år, men du får svar på om JO vil behandle klagen i løpet av en måned. Klagen kan likevel hjelpe andre eller deg selv i fremtiden. Også i Sverige er det en tendens til å lukke dører ved stadig flere fengslingsmøter, samt unndra stadig flere dokumenter fra

offentlighet. Denne trenden kan JO bidra til å motvirke, dersom du klager til:

Sjefsjustitieombudsmannen
Box 16 327
103 26 Stockholm

Eller: <http://www.jo.se>

Personresearch på svensk

Under følger en oversikt over hvor du kan ringe/møte opp og hva skal du be om når du trenger offentlig tilgjengelige personopplysninger til kripsaken du jobber med i Sverige.

De fleste opplysningene her er hentet fra Trond Sefastssons Offentlighetslathund, men tilpasset til norske forhold og temaet kriminaljournalistikk.

Leter etter	Myndighet	Be om	Hva får du?
Barn (om noen har)	Skatteförvaltningen	Folkbokföringen	Antall barn, også barn i tidligere ekteskap
Bil	Vägverket	Trafikregistret	Modell, eier, adresse, andre biler, type førerk, tidligere eiere
Dømt i hovrett	Aktuell hovrett (men felles reg)	Aktuariekontoret för brottmål	Dommer på navn og personnr, uavh av hvilken hovrett.
Dømt i tingsrett	Aktuell tingsrett	Aktuariekontoret för brottmål	Alle dommer på navn og/eller personnr ved denne tingsretten

Eiendom	Lantmäteriverket	Fastighetsregisteret	Alt om eiend, tidligere eiere, verdi etc.
Fartøy	Stockholms tingsrett	Sjöfartsregisteret	Alt om fartøyet, ev konkurser, hvor fartøyet går etc.
Fengselsinfo.	Kriminalvårdstyrelsen	Registrator	Hvor personer sitter, straffetid, brevgranskning, overvåkn, uteblivelser, perm.
Folkeregisteropplysn	Skatteförvaltningen	Folkbokföringen	Adresse, tidligere bosteder, barn, foreldre m.m.
Foto	Rikspolisstyrelsen	Passenheten, kopi av hele passunderlaget	Hårfarge, øyefarge, høyde, signatur, fødested, bilde
Fører kort /P-gebyr	Vägverket	Trafikkregisteret	Fører kortets gyldighet, P-gebyrer
Hund	Polisen	Hunderegisteret	Om pers har hund, og hva slags hund.
Studielån	Centrala studielånsnämnden	Studielåninfo	Om vedk noen gang har søkt studielån, gjeld, pågående studier (hvor og hva)

Når noen har hemmelig telefonnummer

Dersom du skal spore opp noen i Sverige som har hemmelig telefonnummer, kan du forsøke noen av følgende bakveier:

- Rikspolisstyrelsens passenhetsregister. Nummeret kan finnes i passunderlaget, som er offentlig.
- Vägverkets körkortsregister. Nummeret kan finnes i körkortunderlaget, som er offentlig.
- Folkbokföringsregistret hos skatteforvaltningen. Hvem er personen gift med, eller har vært gift med? Kanskje har kona/mannen/eks'en åpent nummer eller kan hjelpe deg.
- Dersom personen er offentlig ansatt, har arbeidsgiveren nummeret.
- Dersom personen bor i Stockholm, ring Gatu- og fastighetskontoret og spør om nummeret finnes på "Ansökan om tillstånd för boandeparkering i Stockholms stad, som er offentlig.
- Ringt Telia 90 200. Personen kan ha hemmelig nummer med såkalt avisering. Avisering innebærer at Telia varsler vedkommende om at du har ringt.

Vær varsom – på svensk

Pressens Opinionsnämnd (PON)

Svenskenes svar på Vær Varsom-plakaten er mindre detaljert enn våre norske etiske retningslinjer. Reglene er rundere, og åpner dermed for større grad av skjønn enn de norske retningslinjene.

Almänhetens pressombudsman (PO) i Sverige tilsvarende i Norge Norsk Presseforbunds generalsekretær. Pressens

Opinionsnämnd (PON) i Sverige tillvarar vårt Pressens faglige utvalg (PFU). Du kan lese mer om svenskenes selvjustisordning på internett: <http://www.po.se>

Svensk presses etiske retningslinjer

I. PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress skall ha täckning i texten.
4. Slå vakt om den dokumentära bilden. Var noga med att bilder och grafiska illustrationer är korrekta och inte utnyttjas på ett missvisande sätt.

Var generös med bemötanden

5. Felaktig sakuppgift skall rättas, när det är påkallat. Den som gör anspråk på att bemöta ett påstående skall, om det är befogat, beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle skall i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på så sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.

6. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen. Respektera den personliga integriteten
7. Överväg noga publicitet som kan kränka privatlivets helgd. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.
8. Iakttäta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.
9. Visa alltid offren för brott och olyckor största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.
10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

Var varsam med bilder

11. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterial.
12. Bildmontage, retuscherings på elektronisk väg eller bildtext får ej utformas så att det vilseleder eller lurar läsaren. Ange alltid i direkt anslutning till bilden om den är förändrad genom montage eller retusch. Detta gäller även vid arkivering.

Hör båda sidor

13. Sträva efter att ge personer, som kritiseras i faktaredovisande material tillfälle att bemöta kritiken

samtidigt. Sträva också efter att återge alla parter
ståndpunkter. Var uppmärksam på att anmälningar av olika
slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld.

14. Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens
mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte
föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör
redovisas.

Var försiktig med namn

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering
som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om
inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.

16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller
uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat,
som gör en identifiering möjlig.

17. Observera att hela ansvaret för namn- och
bildpublicering faller på den som återger materialet.

Kriminelle ordlister

Svensk – Norsk

Svensk	Norsk
Anhängiggöra	Bringe inn for retten
Anhörig	Pårørende
Anhålla	Pågripe
Anhållad i sin frånvaro. Se også häktad i sin frånvaro.	Etterlyst og siktet (av åklagarmyndigheten).
Anhållningsbeslut	Pågrepelsesbeslutning
Anmälan	Anmeldelse
Beediga	Bekreftede under ed
Begäran om att få ut en allmen handling	Begjæring om å få ut et offentlig dokument (ordet handling kan også bety ”handling” på svensk).
Brott	Lovbrudd
Brottmål	Straffesak
Brottmålsdomens påföljdsdel	Straffutmåling
Brottsbalken (BrB)	Tilsv vår straffelov
Djurskyddslagen	Tilsv vår dyrevernlov
Dom	Dom (se også Brottmålsdom)
Domskaal	Domspremissar, grunner for avgjørelsen
Domslut	Domsslutning
Drogmissbruk	Narkotikamisbruk
Erkännande	Tilståelse
Fall	Sak
Fika	Drikke kaffe
Fiskal	Assistentdommer
Fiskalisk	Fiskal

Flyktfara	Unndragelsefare
Folkbokføring	Folkeregistrering
Frivårdsmyndighet	Kriminalomsorg i frihet
Frånskild	Skilt
Frånvaro el utevaro	Å ikke være tilstede
Fullföljdshänvisning	Ankeveiledning
Förneka (neka)	Nekte
Förundersökningsprotokoll	Sakens dokumenter som blir lagt frem i retten (etterforskningsdokumenter).
Föundersökning	Etterforskning frem til tiltale
Genmäle	Svare
Giltig	Gyldig, valid
Gisslan	Gisler
Gäld	Gjeld
Handlingar	Dokumenter
Hektad i sin frånvaro	Etterlyst (bekreftet av domstol). Brukes for å få internasjonal etterlysn.
Hemvist	Bosted
Hovrett	Lagmannsrett
Hovrättslagman	Avdelingsleder i lagmannsr
Hovrättspresident	Sjefen for lagmannsretten
Huvudförhandling	Hovedforhandling
Häkta	Varetektsfengsle
Häktad i sin frånvaro	Etterlyst og siktet (av domstolen). Se også Anhållad i sin frånvaro.
Häkte	Varetektscellene
Häktning	Varetektsfengsling
Häktningsbeslut	Rettens beslutning om varetektsfengsling
Häktningsförhandling	Fengslingsmøte
Högsta domstolen	Høyesterett

Inhibera	Stoppe, avlyse
Intagen	Fange
Justering av åtal	Endre tiltale
Kansli	Kontor
Klandande	Den som anker
Kollusionsfara, fara for att undaröja bevis	Bevisforspillelsefare, fare for at bevis forspilles
Käka	Spise
Käromål	Kjæremål
Lag	Lov
Lagman	Sorenskriver
Ledamöter	Fagdommere
Livstids fängelse	Livstids fengsel (de fleste blir benådet etter hvert)
Lyckta (stängda)dörrar	Lukkede dører
Länskommunikasjonscentral (LKC)	Tilsv. politiets operasjonssentral
Mellandom	Midlertidig/foreløpig rettslig avgjørelse
Motsträvigt vittne	Vanskelig/motvillig vitne
Målsägendabitrede	Bistandsadvokat
Nedlægga ett åtal	Henlegge en sak etter at tiltale er tatt ut
Nojsa	Tulle/leke
Nämde män	Legdommere
Närvara	Være til stede, delta
Ompröva	Ankebehandle i høyere rett
Ordförande	Rettens formann/administrator
Personutredning	Personundersøkelse
Prenumerera	Abonnere
Pressens Opinionsämnd (PON)	Tilsv. Pressens Faglige Utvalg (PFU)
Prövning	Rettslig behandling av noe

Påfølj	Straff (utvidet straffebelegp, omf alle rekasjonsformer)
Recidivfara	Gjentakelsefare
Rotel	Avdeling
Rättegångsbalken	Tilsv (nesten) vår straffeprosesslov
Rättegångsfel	Saksbehandlingsfeil
Rättsverkan	Rettslige konsekvenser
Rådman	Tingrettsdommer
Samlag	Samleie (se eget avsnitt)
Sannolika skäl	Skjellig grunn
Sekretess	Taushetsplikt, jf. Sekretesslagen
Sekretessbelagd	Taushetsbelagt
Sekretesslagen	Tilsv (nesten) vår offentlighetslov
Sexuellt ofredande	Seksuell handling/trakassering (se eget avsnitt)
Sexuellt umgänge	Seksuell omgang (se eget avsnitt)
Skadestånd	Erstatningskrav
Syneförening	Befaring
Synnerlige skäl	Ekstraordinære grunner
Tingsrett	Tingrett
Tull	Toll
Tvistemål	Sivilsak, tvistemål
Undaröja bevis (fara för att...), kollusionsfara	Bevisforspillelsefare, fare for at bevis forspilles
Uppsåt	Forsett/hensikt
Utevaro el frånvaro	Å ikke være tilstede, ikke møtt opp
Verkställa	Iverksette
Vitesförbud	Forbud i tilknytning til bøtestraff

Väldtäkt	Voldtekt (se eget avsnitt)
Vård	Behandling (brukes ofte i strafferetten i forbindelse med psyk vård).
Yppandeforbud	Forbud mot å snakke (om saken), nedlagt av domstolen
Yrkande	Påstand
Överklagande	Anke
Åklagare	Aktor/ påtaleansvarlig/ statsadvokat
Åklagarmyndigheten	Påtalemyndigheten
Åtal	Tiltale
Åtala	Reise tiltale

Norsk – Svensk

Norsk	Svensk
Abonnere	Prenumerera
Anke	Överklagande
Ankebehandle i høyere rett	Ompröva
Ankende (den som anker)	Klandande
Ankeveiledning	Fullföljdshänvisning
Anmeldelse	Anmälan
Assistentdommer	Fiskal
Avdeling	Rotel
Avdelingsleder i lagmannsretten	Hovrättslagman
Befaring	Syneföretning
Begjæring om å få ut et offentlig dokument.	Begäran om att få ut en allmen handling
Behandling	Vård
Bekreftede under ed	Beediga

Bevisforspillelsefare, fare for at bevis forspilles	Kollusionsfara, fara för att undaröja bevis
Bistandsadvokat	Målsägendabitrede
Bosted	Hemvist
Bringe inn for retten	Anhängiggöra
Dokumenter	Handlingar
Dom	Dom, brottmålsdom
Domspremisser, grunner for avgjørelsen	Domskäl
Domsslutning	Domslut
Drikke kaffe	Fika
Dyrevernloven	Tislv. Djurskyddslagen
Ekstraordinære grunner	Synnerliga skäl
Endre tiltale	Justering av åtal
Erstatningskrav	Skadestånd
Etterforskning frem til tiltale	Föundersökning
Etterlyst og siktet (av domstolen)	Hektad i sin frånvaro
Etterlyst og siktet (av åklagarmyndigheten)	Anhållad i sin frånvaro
Fagdommere	Ledamöter
Fange	Intagen
Fengslingsmøte	Häktningsförhandling
Fiskal	Fiskalisk
Folkeregistrering	Folkbokføring
Forbud (i tilknytning til bøtStraff)	Vitesförbud
Forbud mot å snakke (om saken), nedlagt av domstolen	Yppandeförbud
Forsett/hensikt	Uppsåt
Gisler	Gisslan
Gjeld	Gäld
Gjentakelsefare	Recidivfara
Gyldig, valid	Giltig

Henlegge (en sak etter at tiltale er tatt ut)	Nedlägga ett åtal
Hovedforhandling	Huvudförhandling
Høyesterett	Högsta domstolen
Ikke være tilstede	Frånvaro el utevaro
Iverksette	Verkställa
Kjæremål	Käromål
Kontor	Kansli
Kriminalomsorg i frihet	Frivårdsmyndighet
Lagmannsrett	Hovrett
Lagmannsrettssjef	Hovrättspresident
Legdommere	Nämndemän
Livstids fengsel (de fleste blir benådet etter hvert)	Livstids fängelse
Lov	Lag
Lovbrudd	Brott
Lukkede dører	Lyckta (stängda)dörrar
Midlertidig/foreløpig rettslig avgjørelse	Mellandom
Narkotikamisbruk	Drogmissbruk
Nekte	Förneka (neka)
Offentlighetsloven	Tilsv. Sekretesslagen
Operasjonssentral (hos politiet)	Tilsv. Länskommunikasjonscentral (LKC)
Personundersøkelse	Personutredning
Pressens Faglige Utvalg (PFU)	Tilsv. Pressens Opinionsämnd (PON)
Pågripe	Anhålla
Påripelsesbeslutning	Anhållningsbeslut
Pårørende	Anhörig
Påstand	Yrkande
Påtalemyndigheten	Åklagarmyndigheten
Reise tiltale	Åtala

Rettens formann/administrator	Ordförande
Rettslig behandling av noe	Prövning
Rettslige konsekvenser	Rättsverkan
Sak	Fall
Sakens dokumenter som blir lagt frem i retten (etterforskningsdokumenter).	Förundersökningsprotokoll
Saksbehandlingsfeil	Rättegångsfel
Samleie	Samlag
Seksuell omgang	Sexuellt umgänge
Sekusell handling/trakassering	Sexuellt ofredande
Sivilsak, tvistemål	Tvistemål
Skilt	Frånskild
Skjellig grunn	Sannolika skäl
Sorenskriver	Lagman
Spise	Käka
Statsadvokat, aktor, påtaleansvarlig.	Åklagare
Stoppe, avlyse	Inhibera
Straff (utvidet straffebegrep, omf alle reaksjonsformer)	Påföljd
Straffeloven	Tilsv. Brottbalken (BrB)
Straffeprosessloven	Tilsv. Rättegångsbalken
Straffesak	Brottmål
Straffutmåling	Brottmålsdomens påföljdsdel
Svare	Genmåle
Taushetsbelagt	Sekretessbelagd
Taushetsplikt, jf. Sekretesslagen	Sekretess
Tilståelse	Erkännande
Tiltale	Åtal
Tingrett	Tingsrett
Tingrettsdommer	Rådman

Toll	Tull
Tulle/leke	Nojsa
Unndragelsefare	Flyktfara
Vanskelig/motvillig vitne	Motsträvigt vittne
Varetektsfengsling	Häktning
Varetektscellene	Häkte
Varetektsfengsle	Häkta
Varetektsfengslingsbeslutn.	Häktningsbeslut
Voldtekt	Väldtäkt
Være til stede, delta	Närvara

Lovtekster – fra Brottbalken

Her følger et lite utdrag av aktuelle lovbestemmelser i Brottbalken (tilsvarende vår straffelov):

Brottbalken er delt inn slik:

- 3 kap: Om brott mot liv og helse
- 4 kap: Om brott mot frihet og fred
- 5 kap: OM arekränkning
- 6 kap: OM seksualbrott

3 kap § 1

Den som berövar en annan livet, dömes för mord til fängelse i tio år eller på livstid.

3 kap § 2

Är brott som i 1 § sägs med hänsyn til de omständigheter som föranlett gärningen eller eljest att anse som mindre grovt, dömes för dråp til fängelse, lägst sex och högst tio år.

3 kap § 7

Den som av oaktsomhet orsakar annans död, döms för vållande til annens död til fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter.

Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskild beaktas

om gärningsmannen har innefattat at medvetet risktagande av allvarligt slag, eller

om gärningsmannen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har varit påverkad av alkohol eller anågot annat medel eller annars gjort seg skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

4 kap § 1

Den som bemäktigar sig och för bort eller spärrar in ett barn eller nogon annan med uppsåt att skada honom eller henne til liv eller hälsa eller att tvinga honom eller henne til tjänst eller att öva utpressning, döms för människorov til fängelse på viss tid, lägst fyra och högst tio år, eller på livstid. Är brottet mindre grovt, döms til fängelse i högst sex år.

6 kap § 1

Den som genom våld eller genom hot som innebär eller för den hotande fremstår som trängande fara tvingar nogon annan til samlag eller til annat sexuellt umgänge, om gärningen med hänsyn til kränkningens art och omständigheterna i övrigt är jämförligt med påtvingat samlag, döms för våldtäkt til fängelse, lägst två och högst sex år. Med våld jämförligt att försätta någon i vanmakt eller annat sådant tillstånd.

Är brottet med hänsyn til våldets eller hotets art och omständigheterna i övrigt att anses som mindre allvarligt, döms til fängelse i högst fyra år.

Är brottet grovt, döms för grov våldtäkt til fängelse. Lägst fyra och högst tio år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskilt beaktas, om våldet var livsfarligt eller om den som har begått gärningen tillfogat allvarlig skada eller allvarlig sjukdom eller, med hänsyn til tillvägagångssättet eller offerets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

6 kap § 2

Den som i annat fall än som avses i 1 §, gännum olaga tvång förmär nogon til sexuellt umgänge, döms för sexuellt tvång til fängelse i högst två år.

Om den som har begått gärningen visat särskild hänsynslöshet eller om brottet annars är att anses som grovt, döms för grovt sexuellt tvång til fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

6 kap § 3

Den som förmår nogon annan til sexuellt umgänge genom att allvarligt misbruka hans eller hennes beroende döms för sexuellt utnyttjande til fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som har sexuellt umgänge med nogon annan genom att otilbörligt utnyttja att denne person befinner sig i vanmakt eller annat hjälplöst tilstånd eller lider av psykisk störning.

Om den som har begått gärningen visat särskilt hänsynslöshet eller om brottet annars är att anse som grovt, döms för grovt sexuell utnyttjande til fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

6 kap § 4

Har nogon sexuellt umgänge med den som är under arton år och som är avkomling til eller står under fostran av honnom eller henne ellr för vars vård eller tillsyn han eller hon har att svara på grund av en myndighets beslut, döms för sexuell utnyttjande av underårig til fängelse i högst fyra år. Det samma skal gälla om nogon, i annat fall än som avsets förut i dtete kapittel, har sexuellt umgänge med barn under femton år.

Om den som har begått gärningen visat särskilt hänsynslöshet mot den underårige eller om brotet på grund av dennes låga ålder eller annars är att anse som grovt, skall dömas för grovt sexuell utnyttjande av underårig til fängelse, lägst två och högst åtta år.

Telefonlister

Felles for alle numrene er at de er svenske. Ringer du fra Norge, fjerner du den første nullen og legger +46 foran nummeret.

Div. nyttige nummer

	Tel.
Justitiedepartementet	08-4051000
Justitieombudsmannen Box 16327, 103 26 Stockholm	08-7864000
Rikspolisstyrelsen	08-401 90 00
Statens Kriminaltekniska Laboratorium (SKL)	013-24 14 00

Politiet

Politidistriktene/stasjonene

Det er flere hundre politistasjoner i Sverige, og antallet reduseres stadig. En oppdatert og søkbar telefonliste finner du på Internett: <http://www.polisen.se>

Hovedpolitidistriktene (alfabetisk sortert etter by):

Eskilstuna: Polisen i Södermanlands län	016-16 20 00
Falun: Polisen Dalarna	023-460 00
Gävle: Polisen i Gävleborgs län	026-65 50 00
Göteborg: Polisen i Västra Götaland	031-739 20 00
Halmstad: Polisen i Hallands län	035-17 10 00
Jönköping: Polisen i Jönköpings län	036-30 90 00
Kalmar: Polisen i Kalmar län	0480-45 60 00

Karlskrona: Polisen i Blekinge län	0455-36 22 00
Karlstad: Polisen Värmland	054-14 50 00
Linköping: Polisen i Östergötlands län	013-24 68 00
Luleå: Polisen i Norrbotten	0920-29 50 00
Malmö: Polisen i Skåne	040-20 10 00
Stockholm: Polisen i Stockholms län	08-401 00 00
Sundsvall: Polisen i Västernorrlands län	060-18 00 00
Umeå: Polisen i Västerbottens län	090-15 20 00
Uppsala: Polisen i Uppsala län	018-16 85 00
Visby: Polisen Gotland	0498-29 35 00
Västerås: Polisen i Västmanlands län	021-15 20 00
Växjö: Polisen i Kronobergs län	0470-74 30 00
Örebro: Polisen i Örebro län	019-15 60 00
Östersund: Polisen i Jämtlands län	063-15 25 00

Politiets pressekontakter

Rikspolisstyrelsen, Stockholm
Informationsdirektör Staffan Kellerborg, 08-401 90 10

Polishögskolan, Stockholm
Informationschef Annika Ulltin, tel direkt 08-401 66 33

Polismyndigheten i Blekinge län, Karlskrona
Inspektör Thomas Pärklö, tel direkt 0455-36 22 87

Polismyndigheten Dalarna, Falun
Kommissarie Stefan Dangardt, tel direkt 023-462 10

Polismyndigheten Gotland, Visby
Kriminalkommissarie Sune Jakobsson, 0498-29 35 50

Polismyndigheten i Gävleborgs län, Gävle
Tel vxl: 026-65 50 00

Polismyndigheten i Hallands län, Halmstad
Informationschef Christer Harplinger, dir: 035-17 13 08

Polismyndigheten i Jämtlands län, Östersund
Inspektör/informationsansvarig Kjell Ericson, 063-15 26 09

Polismyndigheten i Jönköpings län, Jönköping
Informatör Ulla Andersson Jarl, tel direkt: 036-30 90 94

Polismyndigheten i Kalmar län, Kalmar
Informationschef Ulf Karlsson, Tel direkt: 0480-45 63 41

Polismyndigheten i Kronobergs län, Växjö
Kommissarie Börje Ekelius, tel direkt: 0470-74 36 01

Polismyndigheten i Norrbotten, Luleå
Kommissarie Bo Strömbäck, tel direkt: 0920-29 50 20

Polismyndigheten i Skåne, Malmö
Informationsdirektör Lars Förstell, tel direkt: 040-20 10 96

Polismyndigheten i Stockholms län, Stockholm
Länspolismstr presstalesman Stina Wessling, 08-401 76 95
Informationschef Agnetha Styrwoldt-Alfheim, 08-401 00 41

Polismyndigheten i Södermanlands län, Eskilstuna
Informationsansvarig Mia Larsson, tel direkt: 0155-76 214

Polismyndigheten i Uppsala län, Uppsala
Kommissarie Lena Larsson, tel direkt: 018-16 86 05

Polismyndigheten i Värmland, Karlstad
Kommissarie Sten Persson, tel direkt: 054-14 50 60

Polismyndigheten i Västerbottens län, Umeå
Inspektör Torgny Tjernberg, tel direkt: 090-15 23 99

Polismyndigheten i Västernorrlands län, Sundsvall
Inspektör: Sten Wiklander, tel direkt: 060-18 64 54
Kriminalinspektör Hans Sporrang, tel direkt: 060-18 64 73

Polismyndigheten i Västmanlands län, Västerås
Informationsansvarig Ulf Palm, tel direkt: 021-15 23 70

Polismyndigheten Västra Götaland, Göteborg
Informasjonschef Mats Glansberg, tel direkt: 031-739 22 00
Inspektör Jan Strannegård, tel direkt: 031-739 20 12
Inspektör Karin Fhyr, tel: 031-739 22 00

Polismyndigheten i Örebro län, Örebro
Informationsansvarig Göran Gunnarsson, dir 019-15 63 88

Polismyndigheten i Östergötlands län, Linköping
Informationschef Ulrika Ohlson, dir: 013- 24 68 15
Kommissarie Lars Delleskog, tel direkt: 013- 24 68 06

Domstolene

Domstolsverket

551 81 Jönköping

Tel.

036-15 53 00

De allmänna domstolarna

Högsta domstolen

Box 2066

103 12 Stockholm

Tel.

08-617 64 00

Hovrätterna

<u>Svea Hovrätt</u> Box 2290 103 17 Stockholm	Tel. 08-700 34 00
<u>Hovrätten över Skåne och Blekinge</u> 201 80 Malmö	Tel.
<u>Hovrätten för Västra Sverige</u> Box 40, Göteborg <u>Hovrätten för Nedre Norrland</u> Box 170 851 03 Sundsvall	Tel. 031-701 22 00 Tel. 060-18 66 00
Hovrätten för Övre Norrland Box 384 901 08 Umeå	Tel. 090-17 20 00
Tingsrättene (fordelt på hovrättsområder) Tingsrätter under Svea hovrätt <u>Handens tingsrätt</u> Box 27 136 21 Haninge	Tel. 08-606 67 00
<u>Huddinge tingsrätt</u> 141 84 Huddinge	Tel. 08-608 95 00
<u>Nacka tingsrätt</u> Box 1104 131 26 Nacka strand	Tel. 08-601 27 00
<u>Norrtälje tingsrätt</u> Box 5, 76121 Norrtälje	Tel. 0176-768 00

Sollentuna tingsrätt Box 940 191 29 Sollentuna	Tel. 08-623 59 00
Solna tingsrätt Box 1356 171 26 Solna	Tel. 08-705 78 40
<u>Stockholms tingsrätt</u> Box 8307 104 20 Stockholm	Tel. 08-657 50 00
Södertälje tingsrätt Box 348 151 24 Södertälje	Tel. 08-553 003 00
Södra Roslags tingsrätt Box 27328 102 54 Stockholm	Tel. 08-666 38 00
Enköpings tingsrätt Box 24, 745 21 Enköping Tierps tingsrätt	Tel. 0171-268 00 Tel.
Box 107 815 23 Tierp	0293-224 70
Uppsala tingsrätt Box 111, 751 41 Uppsala	Tel. 018-16 72 00
Eskilstuna tingsrätt Box 363 631 05 Eskilstuna	Tel. 016-16 68 00

Katrineholms tingsrätt
Box 42
641 21 Katrineholm

Tel.
0150-34 95 00

Nyköpings tingsrätt
Box 333
611 27 Nyköping

Tel.
0155-20 04 00

Gotlands tingsrätt
Box 1143
621 22 Visby

Tel.
0498-28 14 00

Västmanlands tingsrätt

Box 40
721 04 Västerås

Västerås
Box 40
721 04 Västerås

Tel.
021-17 02 00

Köping
Box 40
731 21 Köping
Sala
Box 163
733 23 Sala

Tel.
0221-834 00

Tel.
0224-363 00

Falu tingsrätt
Box 102
791 23 Falun

Tel.
023-482 00

Mora tingsrätt
Box 31

Tel.
0250-296 00

Linköpings tingsrätt Box 365 581 03 Linköping	Tel. 013-25 10 00
<u>Norrköpings tingsrätt</u> Box 418	Tel. 011-24 35 00
Eksjö tingsrätt Box 230	Tel. 0381-384 00
<u>Jönköpings tingsrätt</u> Box 2243 550 02 Jönköping	Tel. 036-15 65 00
<u>Värnamo tingsrätt</u> Box 613	Tel. 0370-69 44 50
Oskarshamns tingsrätt Box 124 593 21 Västervik	Tel. 0491-159 00
Lidköpings tingsrätt 531 18 Lidköping	Tel.
Skövde tingsrätt Box 174	Tel. 0500-46 63 00
Karlskoga tingsrätt Box 110	Tel. 0586-674 00
Lindesbergs tingsrätt Box 107 711 23 Lindesberg	Tel. 0581-882 00

Örebro tingsrätt
Box 383
701 47 Örebro

Tel.
019-16 63 00

**Tingsrätter under Hovrätten över Skåne och
Blekinge**

Blekinge tingsrätt
371 25 Karlskrona

Tel.

Kansliorter:

Karlskrona

0455-33 54 00

Karlshamn

0454-30 66 00

Helsingborgs tingsrätt

Tel.

Box 712

042-19 97 00

251 07 Helsingborg

Kansliort i Ängelholm:

Tel.

Helsingborgs tingsrätt

0431-44 75 50

Box 1054

262 21 Ängelholm

Hässleholms tingsrätt

Tel.

Box 135

0451-487 00

281 22 Hässleholm

Kristianstads tingsrätt

Tel.

Box 536

044-18 36 00

291 25 Kristianstad

Lunds tingsrätt

Tel.

Box 75, 221 00 Lund

046-16 04 00

Kansliet i Eslöv Box 82, 241 22 Eslöv	0413-683 00
Kansliet i Landskrona Box 255 261 23 Landskrona	0418-451500
Malmö tingsrätt Box 265 201 22 Malmö	Tel. 040-35 30 00
Trelleborgs tingsrätt Box 103 231 22 Trelleborg	Tel. 0410-612 00
Ystads tingsrätt Box 114 271 23 Ystad	Tel. 0411-691 00
Tingsrätter under Hovrätten för Västra Sverige Halmstads tingsrätt Box 193 301 05 Halmstad	Tel. 035-15 25 00
Varbergs tingsrätt Box 121 432 23 Varberg	Tel. 0340-62 84 00
Alingsås tingsrätt Box 126 441 23 Alingsås	Tel. 0322-793 00
Borås tingsrätt Box 270	Tel. 033-17 70 00

503 10 Borås

Göteborgs tingsrätt
404 83 Göteborg

Tel.
031-701 10 00

Mölnads tingsrätt
Box 53157
400 15 Göteborg

Tel.
031-778 29 00

Stenungsunds tingsrätt
Box 127
444 22 Stenungsund

Tel.
0303-662 20

Strömstads tingsrätt
Box 68
452 22 Strömstad

Tel.
0526-624 20

Trollhättans tingsrätt
Box 66
461 22 Trollhättan

Tel.
0520-47 57 60

Uddevalla tingsrätt
Box 323
451 18 Uddevalla

Tel.
0522-65 71 00

Vänersborgs tingsrätt
Box 1070
462 28 Vänersborg

Tel.
0521-27 02 00

Arvika tingsrätt
Box 121
671 23 Arvika

Tel.
0570-154 00

Karlstads tingsrätt
Box 188

Tel.
054-14 84 00

651 05 Karlstad

Kristinehamns tingsrätt

Tel.

Box 155

0550-344 00

681 23 Kristinehamn

Sunne tingsrätt

Tel.

Box 259

0565-101 77

686 25 Sunne

Tingsrätter under Hovrätten för Nedre Norrland

Bollnäs tingsrätt

Tel.

Box 1123

0278-63 93 00

821 13 Bollnäs

Gävle tingsrätt

Tel.

Box 1194

026-17 67 00

801 36 Gävle

Hudiksvalls tingsrätt

Tel.

Box 1073

0650-374 50

824 12 Hudiksvall

Sandvikens tingsrätt

Tel.

Box 65

026-27 74 00

811 21 Sandviken

Ångermanlands tingsrätt

Tel.

Box 114

0611-34 99 00

871 23 Härnösand

Kansli i Örnsköldsvik

Box 304

0660-873 50

891 27 ÖRNSKÖLDSVIK

Sundsvalls tingsrätt Box 467 851 06 Sundsvall	Tel. 060-18 66 00
Östersunds tingsrätt Box 708 831 28 Östersund	Tel. 063-15 06 00
Tingsrätter under Hovrätten för Övre Norrland	
<u>Lycksele tingsrätt</u> Box 53 921 22 Lycksele	Tel. 0950-237 00
<u>Skellefteå tingsrätt</u> Box 398 931 24 Skellefteå	Tel. 0910-72 56 50
Umeå tingsrätt Box 138 901 04 Umeå	Tel. 090-17 21 00
Gällivare tingsrätt Box 23 982 21 Gällivare	Tel. 0970-758 00
Haparanda tingsrätt Box 174 953 24 Haparanda	Tel. 0922-281 00
Luleå tingsrätt Box 849, Luleå	Tel. 0920-29 55 00

De allmänna förvaltningsdomstolarna

Regeringsrätten

Box 2293
103 17 Stockholm

Tel.
08-617 62 00

Kammarrätterna

Kammarrätten i Stockholm

Box 2302
103 17 Stockholm

Tel.
08-700 38 00

Kammarrätten i Göteborg

Box 1531
401 50 Göteborg

Tel.
031-10 50 00

Kammarrätten i Sundsvall

Box 714
851 21 Sundsvall

Tel.
060-18 66 00

Kammarrätten i Jönköping

Box 2203, 550 02 Jönköping

Tel.
036-15 65 00

Bibliografi

Allén, Sture, red. (1998), *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*. Stockholm: Nordsteds Ordbok.

Böethius, Maria-Pia (2001), *Mediarnas svarta bok – En kriminografi*. Stockholm: Ordfront.

Bolding, Per Olof (1984). *Två Rättegångar – Hur går det till i en svensk domstol?* Stockholm: Nordsteds Juridik

Gadd, Pia m. fl. (1994), *Mord, Blod och Moral*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Hauge, Ragnar, red (1980). *Policing Scandinavia. Scandinavian Studies in Criminology, Vol. 7*. Oslo: Universitetsforlaget.

Nyland, Jan Egil (1993), *Kriminaljournalistikk*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Østlyngen, trine og Øvrebø, Turid (1998), *Journalistikk – metode og fag*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Vær Varsom-plakaten av 1936 med senere endringer.

Viken, Trond og Vintervoll, Lene (2001). *Familiedrap – Plugg eller rigg*. Oslo: Journalistutdanningen, Høgskolen i Oslo.

Westerlund, Gösta, m. fl (2001), *Brott & Påföljder*. Stockholm: Bruuns Bokförlag.

Noen Internett-lenker

http://www.sverigedirekt.se/	Lenkesamling/søkemotor for off info i Sverige
http://www.sub.su.se/rattskallan/	Universitetsbiblotekets juridiske lenkesamling
http://www.polisen.se	Polisens hjemmeside
http://www.dom.se/	Domstolsväsenet
http://www.regeringen.se/sb/d/1476	Justitiedepartementet

Stikkordsregister

A

affrektdrap · *Se* dråp eller mord
allmen handling · 29
Almänhetens pressombudsman ·
35
anhållen · 17
anhållen i sin frånvaro · 21
avisering · *Se* hemmelig
telefonnummer

B

begjære kopi av lydopptak · 30
benådning · 21
betale for dokumenter · 31

bevisforspillelsesfare · *Se*
kollusionsfare
bildrap · 22
brott mot frihet och frid · 48
brott mot liv och hälsa · 48
Brottsbalken · 48

C

chefsåklagare · 9
Cityroteln · 8

D

dokumentinnsyn · 29
dråp · 21; 22; 28

E

etterlyst · 21

F

Fastighetsregisteret · 34
 fiskerikontroll · 16
 fiskeriverket · 17
 Flyktfara · 20
 Folkbokföringen · 33
 förførelse av ungdom · 26
 Foto av tiltalte til/fra retten · 27
 Fotoforbud i rettssalen · 26
 fotomappe · 29
 Förundersøkningsprotokollen ·
 29

G

gjentakelsefare · *Se* recidivfara
 Gradsinndelinger · 7
 Gripen · 17
 Gränspolisen · 8

H

hemmelig telefonnummer · 35
 hovedforhandling · 29; 40; 45
 Hovrättene · 10
 hovrättslagman · 10
 Hundförarpolisen · 8
 häktad · 12; 17; 21; 23
 häktad i sin frånvaro · 21
 häktningsskäl · 20
 Högsta domstolen · 10
 høyesteretts kjæremålsutvalg ·
 10

I

incest · 26
 Inngripandeenheten · 8
 inre befäl · 14
 Intendent · 7
 Internationella
 åklagarkammaren · 9
 Internett-lenker · 66

J

justitieministeren · 23
 Justitieombudsmannen · 10; 30;
 32
 justitieråd · 10

K

kammaråklagare · 9
 klage · 32
 Kollusionsfara · 20
 Kommisarie · 7
 Kriminalitet på sjøen · 16
 Kriminalunderrettelseroteln · 8
 kriminalvården · 14
 Kriminalvårdsstyrelsen · 34
 Kustbevakningen · 16

L

ledamøter · 11
 liten sinnesundersøkning · 14
 livstids fengsel · 21
 lovtekster · 48
 lydopptak i retten · 30
 Länskommunikasjonscentralen ·
 14
 länskriminalpolisen · 8

länsordningspolisen · 8
länspolisdistrikt · 8

M

miljøkriminalitet på sjøen · 16
Mistankegrader · 19
mistenkt · 19
mord · 6; 21; 22; 28
målet · 12
målsägande · 11
målsägendabitrede · 11

N

Narkotikarotel · 8
nyttige nummer · 51
nämndemän · 11

O

obduksjonsrapport · 29
offentlige personoppl. · 33
offentlighet · 28
Offentlighet i domstolen · 30
ordförande · 11
organisert kriminalitet · 9
Overlagt drap · *Se* dråp eller
mord

P

parkeringsgebyrer · 34
Passenheten · 34
Personundersøkelse · 14
Polisaspirant · 7
Polisassistent · 7
Polisbetjent · 7

Side 68

Polisen (organisering) · 7
Polisinspektør · 7
Polissekreterare · 7
politiet · *Se* Polisen
politikerdommere · 11
predjudikat · 10
pressekontakter (polisen) · 52
Pressens faglige utvalg · *Se*
Pressens Opinionsnämnd
Pressens Opinionsnämnd · 35
publicitetsregler · 36
påtalemyndigheten · *Se*
Åklagarmyndigheten

R

Recidivfara · 20
Rettsmedisinalverket · 14
riksadvokaten · *Se* riksåklagaren
riksåklagaren · 23
rubricering · 29
Rytteriet · 8

S

Samlag · 25
samleie · *Se* samlag
Sannolika skäl · 19
Sekretesslagen · 30; 31; 42; 45;
46
seksuell handling · *Se* seksuelt
ofredande
seksuell omgang · *Se* seksuelt
umgänge
sex-telefoner · 25
seksuelt brøring av barn · 26
Sexuelt ofredande · 25
seksuelt tvång · 25
Sexuelt umgänge · 25
Sexuelt utnyttjande · 26

siktet · 19
sinnesundersökning · 14
sjofartsverket · 17
Sjöfartsregisteret · 34
Sjöpolisen · 8
skjellig grunn · 3; 6; 19; *Se*
 sannolika skäl
skyldig · 13
Skäligen mistenkt · 19
SMS-sex · 25
Spaningsroteln · 8
stor sinnesundersökning · 14
straffutmåling · 13
Studielåninfo · 34
Sverigedirekt · 66
syneforetning · 27

T

Tekniska roteln · 8
telefonlister · 51
tiltale · *Se* åtal
Tingsrettene · 11
Trafikpolisen · 8
Trafikregsitret · 33
tullverket · 17

U

undaröja bevis · *Se*
 kollusionsfara

unndragelsefare · *Se* flyktfara
utlevering til Norge · 22
utnyttjande av underårig · 26
Utredningsroteln · 8

V

vakthavande befäl · 14
vanlige tabber · 6
voldtekt · *Se* våldtäkt
Vær varsom · 35
Västra Götaland · 8
Våldtäkt · 25
vållande til annans död · 22

Y

yppandeförbud · 28
Yppandeförbud · 28

Å

åklagare · 9
Åklagarmyndigheten · 9
åtal · 28

– nok et Trond Viken-produkt –

Forsidefoto: Fengslingsmøte i veipiratsak, Uddevalla
Omslagsfoto innside: Bevisfunn etter parteringsdrap, Halmstad
(Begge foto: Thomas Andreassen, VG)

Noe du lurer på eller savner? trond.viken@vg.no

Høsten 2003 fortalte norske nettaviser nyheten om at 35-åringen, som først var siktet for Anna Lindh-drapet, var pågrepet. I et halvt døgn før han *faktisk* var tatt, ble mannen omtalt som *pågrepet* i norske medier. Men den svenske utenriksministerens antatte drapsmann var bare etterlyst. Hvordan er en slik tabbe mulig? De norske journalistene snublet i jussen: Det svenske begrepet «Annhållen i sin frånvaro» (= siktet og etterlyst) ble i hektiske redaksjoner oversatt til tatt/pågrepet.

Eksempelet er langt fra enestående. Visste du forresten at en svensk polisinspektör ofte bare er politibetjent?

«Kriminelt annerledes» er en håndbok, en veileder og et referanseverktøy til norske journalister som skal jobbe med krim i Sverige. Veilederen har blitt til med økonomisk støtte og velvilje fra VG og Studiepermisjonsordningen (STUP).

VG-journalist Trond Viken jobber mye i Sverige. Han har tidligere jobbet i Aftenposten, Avisenes Nyhetsbyrå (ANB), Advokatbladet og Sarpsborg Arbeiderblad.